

Asia: VN/24963/2022

Rikosprosessin sujuvoittamista arvioineen työryhmän muistio

1. Esitutkintaprosessia koskevat kehittämissuhteudet

Viranomaisharkinta rikosilmoituksen kirjaamisessa

-

Esitutinnan aloittamista edeltävät toimenpiteet

-

Esitutkintatoimenpiteiden suhteuttaminen

-

Esitutinnan muotomääräykset

-

Esitutinnan toimittamatta jättäminen ja lopettaminen

-

Esitutinnan keskeyttäminen

-

Esitutinnan rajoittaminen

-

Perusteluvelvollisuus, valtakunnalliset fraasimallit esitutkintaviranomaisten ratkaisussa

-

Oikeuksien ja velvollisuuksien ilmoittaminen kuultavalle

-

Menettämisseuraamusten täytäntöönpanotehtävien jaon arviointi

-

2. Kevennettyjä rikosasioiden menettelyjä koskevat kehittämisehdotukset

Sakkomenettelyn kokonaisuudistus ja muut sitä koskevat ehdotukset

Sakkomenettelyn kokonaistarkastelu ja selkeyttäminen on kannatettavaa. Osin sakkomenettelyn Oikeusrekisterikeskusta koskevaa osuutta on tarkasteltu sakon täytäntöönpanosta annetun lain uudistamista valmisteleivassa työryhmässä (OM032:00/2021) ja jatkotarkastelu on kannatettavaa.

Suppea esitutkinta

-

Epäillyn paikallapysymisvelvollisuus haasteen tiedoksiantoa varten, syyttjähaasteet ja pikaoikeudenkäynnit

-

Rikosasioiden nopeutettu käsittely (Ruotsin malli)

-

3. Rikosasioiden sovittelua koskevat kehittämisehdotukset

Sovittelumahdollisuuden tunnistaminen, esitutkinnan toimittaminen ja asianosaisten suostumukset

-

Rikosasioiden sovittelu tuomioistuimessa

-

4. Syyteneuvottelua koskevat kehittämisehdotukset

Käyttö, soveltamisala ja ajoitus

-

Seuraamusharkinta ja rikosasiaan liittyvät vaatimukset sekä asianomistajan rooli ja suostumus menettelyyn

-

5. Hallinnollisia seuraamuksia koskevat kehittämisehdotukset

Rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten tehokas hyödyntäminen ja uudet mahdollisuudet

Rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta vastaa pääosin Oikeusrekisterikeskus. Oikeusrekisterikeskuksen näkemyksen mukaan jatkossakin seuraamuskasujen täytäntöönpanotehtävien keskittäminen yhdelle viranomaiselle on tarkoituksenmukaista.

6. Rikosprosessia tuomioistuimissa koskevat kehittämissuositukset

Automatisoitu muistutusjärjestelmä pääkäsitteiden peruuttamisen ehkäisemiseksi

-

Oikeudenkäynnin tiedoksiantosäätely - puhelintiedoksiannon käyttöalan laajentaminen haasteen tiedoksiannossa, sähköinen tiedoksiantomenettely

-

Lykkäyssäännöstö ja noudon kiinnioloaika

-

Poissaolokäsittelyjen soveltamisala

-

Kirjallisen menettelyn käyttöala, soveltaminen ja yhdenmukaisuus

-

Perusteluvelvollisuus ja valtakunnalliset fraasimallit tuomioistuinten ratkaisuihin

-

7. Rikosasioiden valmistelua koskevat kehittämissuositukset

Preklusio ja siihen rinnastuvat keinot

-

Todistelun ilmoittaminen sanktion ohella

-

Rikosasian vastaajan käsitys syytteen teonkuvauksesta ja todistelusta

-

Oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus

-

Pääkäsitteiden ulkopuolella ennakkolisesti tapahtuva todistajan tai asianosaisten kuuleminen

-

8. Käräjäoikeuksien kokoonpanoja koskevat kehittämissuositukset

Yhden tuomarin kokoonpanon päätösvalan laajentaminen

-

Lautamiesjärjestelmän tarpeellisuus

-

9. Kehittämisehdotukset korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuja koskevista menettelyistä

Ennakkopäätöskysymysmenettely

-

Ns. hyppyvalituslupamenettely

-

10. Digitalisaatiota ja sähköisiä menetelmiä koskevat kehittämisehdotukset

Syyttäjälle ja esitutkintaviranomaiselle yhteinen sähköinen työskentelyalusta

-

Sähköinen asiointi esitutkinnassa: sähköinen vahvistus rikosilmoituksesta asianomistajalle, esitutkintapäätös asianosaisille myös sähköisesti ja asianosaisen kuuleminen esitutkinnassa sähköisesti

-

Kuulustelun tallentaminen ja äänitallenteiden käytön lisääminen

-

Rikosprosessiketjun viranomaisten järjestelmien tarkastelu ja kehittäminen

Rikosprosessiketjun viranomaisten järjestelmäkehitystä tulee työryhmän näkemyksen mukaan tarkastella riittävän laajana kokonaisuutena. Oikeusrekisterikeskus kannattaa kokonaistarkastelua hallinnonalarajat ylittäen ja yhteinen tietoarkkitehtuuri ja yhteiset palvelut, mm. koodistopalvelut huomioiden. Yhteisellä tietoarkkitehtuuriohjauksella ja yhteisillä palveluilla mahdollistetaan yhteensopivat tietojärjestelmät ja koko prosessiketjussa. Samaan aikaan henkilö- ja tietojärjestelmäkehittämisen resurssit prosessiketjun kaikilla toimijoilla tulee varmistaa riittävälle tasolle.

11. Ehdotusten vaikutukset

Lausunnonantajien mahdolliset huomiot ehdotusten taloudellisista tai muista huomioon otettavista vaikutuksista organisaation toimintaan

Rikosprosessia tulee tarkastella kokonaisuutena ja henkilö- ja tietojärjestelmäkehittämisen resurssit prosessiketjun kaikilla toimijoilla tulee varmistaa riittävälle tasolle.

12. Muut huomiot

Muita huomioita työryhmän ehdotuksista

-

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Mikkola Teemu
Oikeusrekisterikeskus